

Διαδικασίες Ακαδημαϊκής Πιστοποίησης Προγραμμάτων Σπουδών

Συχνές Ερωτήσεις

Ο σχεδιασμός για την υλοποίηση των διαδικασιών Ακαδημαϊκής Πιστοποίησης των Προγραμμάτων Σπουδών των ΑΕΙ από την ΑΔΙΠ βρίσκεται σε εξέλιξη. Το κείμενο που ακολουθεί περιλαμβάνει απαντήσεις σε ερωτήματα που τίθενται συχνά, σε ότι αφορά την εφαρμογή των διαδικασιών και θα εμπλουτίζεται συνεχώς σύμφωνα με την πρόοδο των διαδικασιών

1. Με την εισαγωγή των διαδικασιών πιστοποίησης καταργείται η διαδικασία αξιολόγησης των τμημάτων;

Όπως ορίζεται και στο νόμο (άρθρο 66.4 ν.4009) η πιστοποίηση είναι διαδικασία εξωτερικής αξιολόγησης με βάση συγκεκριμένα, προκαθορισμένα, διεθνώς αποδεκτά και εκ των προτέρων δημοσιοποιημένα ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια και δείκτες. Σκοπός της πιστοποίησης είναι η εξωτερική διασφάλιση της ποιότητας της ανώτατης εκπαίδευσης, καθώς και η αποτελεσματικότητα και διαφάνεια της συνολικής λειτουργίας των Α.Ε.Ι..

Η διαδικασία ακαδημαϊκής πιστοποίησης αποτελεί εξέλιξη και συνέχεια της διαδικασίας αξιολόγησης, όπως εφαρμόστηκε στον πρώτο κύκλο εφαρμογής της. Βασίζεται στο ίδιες αρχές της Εσωτερικής και Εξωτερικής Αξιολόγησης που στην περίπτωση της Πιστοποίησης επικεντρώνεται στο πρόγραμμα σπουδών και καταλήγει σε συγκεκριμένη απόφαση.

2. Πώς συνδέεται η αξιολόγηση ενός τμήματος με την πιστοποίηση των Προγραμμάτων Σπουδών που αυτό προσφέρει;

Στα ΑΕΙ της Ελλάδας, το κάθε τμήμα αντιστοιχεί μονοσήμαντα με ένα συγκεκριμένο προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών (σε κάποιες περιπτώσεις, με περισσότερες από μία συγγενείς κατευθύνσεις). Η πιστοποίηση του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών βασίζεται επί της ουσίας στα ίδια κριτήρια με αυτά της αξιολόγησης του τμήματος. Επί πλέον, στη διαδικασία ακαδημαϊκής πιστοποίησης υπόκεινται όλα τα προγράμματα (ξεχωριστά το καθένα) 2^{ου} και 3^{ου} κύκλου σπουδών (Μεταπτυχιακά & Διδακτορικά) που υλοποιεί το τμήμα.

3. Ποια η διαφορά μεταξύ Πιστοποίησης και Αξιολόγησης;

Η διαδικασία της Πιστοποίησης είναι αξιολόγηση (περιλαμβάνει εσωτερική αξιολόγηση του προγράμματος σπουδών και εξωτερική αξιολόγηση από επιτροπή εμπειρογνομόνων) η οποία καταλήγει σε συγκεκριμένη αιτιολογημένη εισήγηση της επιτροπής εξωτερικής αξιολόγησης (θετική, θετική υπό όρους ή και αρνητική).

Η όλη διαδικασία επικεντρώνεται στην ποιότητα και αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων σπουδών και κατά κάποιο τρόπο μεταφέρει το κέντρο βάρους της αξιολόγησης από την αξιολόγηση των “εισροών”, στην αξιολόγηση των ποιοτικών

αποτελεσμάτων των “εκροών” (επίτευξη των στόχων και των μαθησιακών αποτελεσμάτων του προγράμματος σπουδών).

4. Ποια Προγράμματα Σπουδών πιστοποιούνται;

Με βάση τα προβλεπόμενα στο Ν. 4009 όλα τα προγράμματα σπουδών (και των τριών κύκλων της ανώτατης εκπαίδευσης) που παρέχονται από τα τμήματα κατά τη ψήφιση του νόμου θεωρούνται πιστοποιημένα.

Επομένως κάθε νέο Πρόγραμμα Σπουδών (ανεξαρτήτως επιπέδου) πρέπει να περάσει από τη διαδικασία της Ακαδημαϊκής Πιστοποίησης. Προτεραιότητα θα δοθεί στα νέα Προγράμματα Σπουδών των τμημάτων που δημιουργήθηκαν ή άλλαξαν περιεχόμενο ή δομή με το σχέδιο ΑΘΗΝΑ.

5. Πότε ένα Πρόγραμμα Σπουδών (Π.Σ.) θεωρείται νέο;

Πέραν των προφανών περιπτώσεων, όταν δηλαδή υπάρχουν αλλαγές στον προσανατολισμό και τους στόχους του Π.Σ. ή αλλαγές στη δομή του όπως δημιουργία κατευθύνσεων, ή εκτεταμένες αλλαγές στο περιεχόμενο, η διαπίστωση αναγκαιότητας πιστοποίησης του Π.Σ. αποτελεί ευθύνη του ΑΕΙ με τις εσωτερικές του διαδικασίες. Δεν απαιτείται πιστοποίηση αναθεωρήσεων επί μέρους πτυχών των προγραμμάτων (71.2 ν.4009).

6. Τα υφιστάμενα προγράμματα σπουδών θα πιστοποιηθούν;

Τα προγράμματα σπουδών τμημάτων που δεν έχουν ολοκληρώσει πλήρη κύκλο αξιολόγησης (εσωτερική και εξωτερική αξιολόγηση) έως τη λήξη του πρώτου κύκλου αξιολογήσεων, θα περάσουν από τη διαδικασία ακαδημαϊκής πιστοποίησης η οποία αποτελεί και την εξωτερική τους αξιολόγηση.

Επίσης η διαδικασία της ακαδημαϊκής πιστοποίησης θα εφαρμοσθεί και στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων στα οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης, μετά από πρόσκληση της ΑΔΙΠ σε εύλογο χρόνο, ως συνέχεια της διαδικασίας αξιολόγησης, με τη μορφή πλέον της πιστοποίησης των Π.Σ..

7. Πώς θα υλοποιηθούν οι διαδικασίες Ακαδημαϊκής Πιστοποίησης;

Για τα νέα Προγράμματα Σπουδών που δεν έχουν κλείσει πλήρη κύκλο λειτουργίας σε δύο φάσεις: Πρόδρομη Πιστοποίηση (κατά προτίμηση σε ομάδες αντίστοιχων τμημάτων, όπου αυτό είναι δυνατόν, χωρίς επιτόπια επίσκεψη) και Πιστοποίηση πλήρη με επιτόπια επίσκεψη της επιτροπής εμπειρογνομόνων.

Για τα προγράμματα σπουδών των τμημάτων στα οποία έχει ήδη ολοκληρωθεί η διαδικασία αξιολόγησης, μετά από πρόσκληση της ΑΔΙΠ σε εύλογο χρόνο, ως συνέχεια της διαδικασίας αξιολόγησης, με τη μορφή πλέον της πιστοποίησης των Π.Σ..

8. Οι διαδικασίες εσωτερικής αξιολόγησης (π.χ. Ετήσιες Συγκεντρωτικές Εκθέσεις) συνεχίζονται;

Ασφαλώς και θα συνεχισθούν με τον ίδιο τρόπο (σύνταξη Ετήσιων Συγκεντρωτικών Εκθέσεων), καθότι η καταγραφή δεδομένων είναι απαραίτητη για τις διαδικασίες διασφάλισης και βελτίωσης της ποιότητας του έργου της ακαδημαϊκής μονάδας. Επειδή από αυτές θα προκύψουν στοιχεία που απαιτούνται για τη σύνταξη των προτάσεων πιστοποίησης των προγραμμάτων σπουδών, οι Ετήσιες Συγκεντρωτικές

Εκθέσεις θα είναι προσανατολισμένες προς το πνεύμα των απαιτήσεων της Ακαδημαϊκής Πιστοποίησης των Προγραμμάτων Σπουδών.

Επίσης τα δεδομένα των Ετήσιων Συγκεντρωτικών Εκθέσεων είναι απαραίτητα για το Εσωτερικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας του κάθε ΑΕΙ και τον εντοπισμό αδυναμιών και στη συνέχεια δράσεων βελτίωσης σε επίπεδο ακαδημαϊκής μονάδας και ιδρύματος. Επομένως θα πρέπει να καλύπτουν και τις απαιτήσεις της αξιολόγησης του Ιδρύματος και τέλος, της πιστοποίησης του συστήματος διασφάλισης της ποιότητας του.

9. Στην περίπτωση προγράμματος σπουδών με κατευθύνσεις υπάρχει δυνατότητα αξιολόγησης της κάθε κατεύθυνσης ξεχωριστά;

Το πρόγραμμα σπουδών αξιολογείται ως ενιαίο σύνολο εφόσον παρέχει ενιαίο πτυχίο. Η ένταξη και λειτουργία κατευθύνσεων αξιολογείται στο κριτήριο της δομής του προγράμματος σπουδών.

10. Μπορεί ένα τμήμα να ζητήσει την πιστοποίηση των προγραμμάτων σπουδών του από άλλο φορέα πιστοποίησης της αλλοδαπής;

Για την ένταξη στο Μητρώο Πιστοποιημένων Προγραμμάτων Σπουδών που θα τηρεί το Υ.ΠΑΙ.Θ. (71.6 ν.4009) και με βάση την κείμενη νομοθεσία το τμήμα, μπορεί να ζητήσει πιστοποίηση Π.Σ. από άλλο φορέα, εφόσον ο συγκεκριμένος φορέας πιστοποίησης είναι διαπιστευμένος από την ΑΔΙΠ για πιστοποιήσεις προγραμμάτων σπουδών Ελληνικών ΑΕΙ.

11. Πώς συγκροτούνται οι επιτροπές εξωτερικής αξιολόγησης για την πιστοποίηση ενός ΠΣ;

Οι επιτροπές ορίζονται με παρόμοιο τρόπο, όπως στην περίπτωση της εξωτερικής αξιολόγησης (από το αντίστοιχο Μητρώο της ΑΔΙΠ), στις οποίες όμως και ιδιαίτερα στην περίπτωση πιστοποίησης της ποιότητας προγράμματος σπουδών που οδηγεί στην άσκηση νομοθετικώς ρυθμιζόμενου επαγγέλματος, περιλαμβάνεται και ένα μέλος από την αντίστοιχη επιστημονική ή επαγγελματική ένωση ή επιμελητήριο που ορίζεται από αυτή, ενώ για όλα τα προγράμματα σπουδών θα προσκαλείται και εκπρόσωπος του αντίστοιχου επαγγελματικού / επιστημονικού σωματείου. Γενικά, οι Αρχές και Κατευθυντήριες Οδηγίες (ESG) για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στον Ευρωπαϊκό Χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης θεωρούν επιβεβλημένη τη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων στις διαδικασίες αξιολόγησης και πιστοποίησης.

12. Σε περίπτωση αλλαγής του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών ενός τμήματος σε τέτοια έκταση ώστε να θεωρείται ως νέο Π.Σ., ποια είναι η διαδικασία που ακολουθείται;

Το πρόγραμμα σπουδών εγκρίνεται με βάση τις διαδικασίες που προβλέπονται στη νομοθεσία, τον οργανισμό και εσωτερικό κανονισμό και το εσωτερικό σύστημα διασφάλισης ποιότητας του ΑΕΙ. Κατά την εκπόνηση του προγράμματος σπουδών είναι σημαντικό να ληφθούν υπ' όψη τα αναλυτικά κριτήρια ακαδημαϊκής πιστοποίησης προγραμμάτων σπουδών που έχει δημοσιεύσει η ΑΔΙΠ. Ακολούθως η πλήρης πρόταση με βάση το πρότυπο που έχει σταλεί από την ΑΔΙΠ στις ΜΟΔΙΠ των ΑΕΙ υποβάλλεται στην ΑΔΙΠ, κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους λειτουργίας του. Η διαδικασία πιστοποίησης λαμβάνει χώρα σε δύο φάσεις: πρόδρομης πιστοποίησης

αρχικά και πιστοποίησης με επιτόπια επίσκεψη αφού ολοκληρωθεί ένας πλήρης κύκλος σπουδών.

- 13. Πώς πιστοποιούνται τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.);**
Με την ίδια διαδικασία. Κάθε ΠΜΣ πιστοποιείται ξεχωριστά. Δεν έχει νόημα η ομαδοποίηση των Π.Μ.Σ., δεδομένου ότι θεραπεύουν εξειδικευμένα αντικείμενα. Επίσης τα Π.Μ.Σ. δεν συνδέονται άμεσα με επαγγέλματα. Η ΑΔΙΠ διαμορφώνει ήδη αντίστοιχα έντυπα που θα είναι προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις και τα κριτήρια για τις Μεταπτυχιακές Σπουδές.
- 14. Πότε θα πιστοποιηθούν υφιστάμενα Π.Μ.Σ. Με τη λήξη της ισχύος του ΦΕΚ τους ή της παράτασης που δόθηκε;**
Τα Π.Μ.Σ. που λειτουργούσαν κατά τη ψήφιση του ν.4009/11 είτε με αρχικό ΦΕΚ ή με την παράταση που δόθηκε θεωρούνται πιστοποιημένα. Ανάγκη πιστοποίησης θα προκύψει μετά τη λήξη του αντίστοιχου ΦΕΚ ή της παράτασης. Είναι θέμα που εμπίπτει στις αρμοδιότητες του ΥΠΑΙΘ.
- 15. Ένα νέο Π.Μ.Σ. πότε πρέπει να υποβληθεί στην ΑΔΙΠ για πιστοποίηση?**
Η ΑΔΙΠ θεωρεί ότι για την έκδοση ΦΕΚ λειτουργίας ενός Π.Μ.Σ. θα πρέπει να υπάρχει η αντίστοιχη πιστοποίηση του Προγράμματος. Για τη διευκόλυνση της διαδικασίας και για να μη τίθενται εμπόδια από πιθανές καθυστερήσεις στη διαδικασία, η ΑΔΙΠ προτείνει να υπάρχει η διαδικασία πρόδρομης πιστοποίησης με βάση την οποία θα εκδίδεται το ΦΕΚ και η Πιστοποίηση με αξιολόγηση της υλοποίησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας θα γίνεται αφού το Π.Μ.Σ. είναι σε λειτουργία και έχει συμπληρώσει ένα πλήρη κύκλο σπουδών.
- 16. Πώς διαμορφώνονται οι προϋποθέσεις για την έγκριση νέου Π.Μ.Σ. μετά την αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου?**
Είναι θέμα ΥΠΑΙΘ. Η ΑΔΙΠ θεωρεί ότι εφόσον εισάγεται ο θεσμός της πιστοποίησης η απάντηση είναι αυτή που δίνεται στο προηγούμενο ερώτημα.
- 17. Πέραν της εξειδίκευσης των γενικών κριτηρίων που προβλέπονται στο νόμο θα υπάρξουν επιπλέον κριτήρια?**
*Η ΑΔΙΠ έχει προχωρήσει στην ανάλυση και εξειδίκευση των γενικών κριτηρίων που αναφέρονται στο νόμο και τη συμπλήρωση τους όπως προβλέπεται από τη νομοθεσία, για την περίπτωση των ΠΣ 1^{ου} κύκλου.
Πέραν των γενικών κριτηρίων θα υπάρξουν και ειδικά κριτήρια κατά περίπτωση και ιδιαίτερα για προγράμματα σπουδών που οδηγούν σε νομοθετικώς κατοχυρωμένα επαγγέλματα. Τα ειδικά αυτά κριτήρια θα τεθούν από επιτροπές που θα συγκροτηθούν από την ΑΔΙΠ.
Επίσης, στα γενικά κριτήρια, θα υπάρξουν πιθανές διαφοροποιήσεις σε ότι αφορά την εφαρμογή τους σε προγράμματα 2^{ου} και 3^{ου} κύκλου σπουδών.*
- 18. Με ποια διαδικασία θα διαμορφωθούν τα επιπλέον ειδικά κριτήρια**
Τα ειδικά κριτήρια διαφοροποιούνται ανά ομάδα ομοειδών Τμημάτων. Η ΑΔΙΠ θεωρεί απαραίτητο η διαδικασία καθορισμού ειδικών κριτηρίων να γίνει με ουσιαστική συμμετοχή των αντίστοιχων τμημάτων και προτίθεται να ακολουθήσει την παρακάτω διαδικασία:

1. Ομαδοποίηση των αντίστοιχων Τμημάτων Παν/μίων & παρομοίως των συναφών Τμημάτων ΤΕΙ για συντόμευση των διαδικασιών μέσω οικονομίας κλίμακος αλλά και για πρόσθετα πλεονεκτήματα (π.χ. επίτευξης στοιχειώδους συμβατότητας των ομοειδών προγραμμάτων σπουδών).

2. Σταδιακός ορισμός επιτροπών διατύπωσης κριτηρίων και δεικτών ανά ομάδα ως άνω.

3. Μέλη που προσκαλούνται:

(α) Οι επικεφαλής των Τμημάτων της ομάδος ή εκπρόσωποί τους εκλεγμένοι από το αρμόδιο όργανο του Τμήματος.

(β) Ένα μέλος από κάθε συναφές επαγγελματικό επιμελητήριο/ένωση/σωματείο ή επιστημονικό σύλλογο ή σχετικό φορέα, που θα προταθούν από τα τμήματα..

(γ) Το αντίστοιχο Μέλος της ΑΔΙΠ, που προεδρεύει της επιτροπής.

(δ) Δύο εμπειρογνώμονες του εξωτερικού.

(ε) Ένας εκπρόσωπος φοιτητών / σπουδαστών.

Οι παραπάνω επιτροπές καλούνται να συμβάλλουν στη διαμόρφωση των ειδικών κριτηρίων ώστε να διασφαλίζεται ότι τα συγκεκριμένα προγράμματα σπουδών ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις σημερινές και προβλεπόμενες απαιτήσεις των οικείων επαγγελμάτων και πεδίων απασχόλησης των αποφοίτων